

закладів, що дозволить застосувати в рамках академічного простору методики адаптації до освітнього середовища. Факультет самостійно не може запропонувати ефективну адаптаційну перспективу, тому що в такому випадку іноземний студент отримує можливість проведення тільки академічної адаптації, таким чином, не береться до уваги соціокультурна, тому що факультет не здатен забезпечити адаптацію такого роду у зв'язку з наявністю освітньої спрямованості. Отже, консультаційний центр навчального закладу є ресурсним центром для надання як освітньої (при співпраці з факультетами), так і соціокультурної підтримки іноземних студентів).

3. Організація навчальним закладом екскурсії в міста країни, як спосіб для студентів проведення взаємодії та формування позитивних відносин протягом одноденної поїздки / поїздки на вихідні / тижневої поїздки [1] (даний вид соціально-педагогічної підтримки має, на наш погляд, позитивні перспективи у зв'язку з тим, що беручи участь у подібному заході, іноземний студент може в більш «живій» (на відміну від академічної) атмосфері провести несподівану взаємодію з приймаючою культурою, тобто спілкування з одногрупниками. Також має значення термін такої поїздки. Так, для більш успішного процесу культурної взаємодії найбільш ефективним є більш тривалий термін. З іншого боку, тривала поїздка може призвести до великого психологічного навантаження на іноземного студента. Що стосовно поїздки на день або вихідні, вона є більш простою для психологічного сприйняття, але менш придатною для адекватного адаптаційного навантаження. Таким чином, необхідно приймати рішення про терміни поїздки виходячи з потреб проведення більш швидкого процесу акультурації. Якщо терміни адаптації не є визначальними, можна знизити психологічне навантаження і, відповідно, зменшити тривалість поїздки. У разі необхідності швидкої адаптації (це не означає, що більш успішної), потрібно збільшити психологічне та адаптаційне навантаження шляхом підвищення тривалості поїздки).

Таким чином, освітньо-культурна адаптація іноземних студентів повинна складатися не тільки з можливості проведення міжкультурного діалогу у академічному просторі, але і включати в себе активні заходи, що дозволять говорити про практичне засвоєння адаптаційних навичок у несподіваній ситуації. Такими заходами можуть виступати подорожі, поїздки тощо, які дозволять іноземним студентам отримати можливість акліматизуватися у новій культурі.

Список використаної літератури:

1. Rose-Redwood C. The challenge of fostering cross-cultural interactions: A case study of international graduate students' perceptions of diversity initiatives / C. Rose-Redwood // College Student Journal. – 2010. – №44(2). – P.389-399.

Науковий консультант: д. пед. н., професор, завідувач кафедри практичної психології
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Панасенко Е.А.

Д. А. Танцюра

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Досягнення гендерної рівності, як одна із Цілей Сталого Розвитку, проголошених ООН у 2016 році, тісно пов'язане із інституалізацією гендерного підходу та передбачає урахування і оцінку всіх проєктів, програм, стратегій та заходів з точки зору перспектив гендерного розвитку, в тому числі, гендерний аналіз їх впливу на жінок і чоловіків.

В контексті соціально-політичної ситуації в Україні пріоритетним завданням фахівців різних соціальних сфер є розв'язання суспільних протиріч, зокрема – гендерних. Немає жодного суспільства, яке б було гендерно гомогенним, жодної соціальної проблеми, яка б не

містила гендерну складову – будь то насильство, безробіття, порушення законних прав та інтересів. Саме тому ефективна професійна діяльність фахівців соціальної сфери є неможливою без її важливої складової – гендерного підходу.

Гендерний підхід орієнтований на формування і утвердження політики рівних можливостей самореалізації людини, реальну зміну існуючої системи соціальної диференціації й нерівності за ознакою статі. Впровадження гендерного підходу є питанням соціальної справедливості.

Однак, недостатнім є усвідомлення гендерного підходу в змісті та організації соціальної роботи з різними групами населення, що повною мірою відображають традиційний стандартний підхід до соціальної діяльності.

Домінанта статі відіграє важливу роль для вибору стратегії роботи спеціаліста соціальної сфери. Гендерні стереотипи, рольова поведінка у соціумі, родині, на виробництві, специфіка психосоціальних проблем, особливості вимог оточуючого середовища до чоловіків та жінок підіймають пласт специфічних проблем, з якими зустрічаються соціальні працівники під час надання соціальних послуг.

Вважаємо за доцільне здійснити аналіз процесу гендерної соціалізації та визначити специфіку соціальних проблем жінок та чоловіків на наступних вікових етапах становлення особистості: молодість (18-25 років); дорослість (25-60 років), похилий вік (після 60 років).

Відомий вчений І. Кон називає юнацький вік завершальним етапом первинної соціалізації, на якому діяльність та рольова структура особистості набуває нових, дорослих якостей. Розширюється діапазон суспільних ролей, інтересів та відповідальності. Важливим завданням цього періоду є підготовка до створення сім'ї [4].

Під час анкетування респондентів було виявлено, що агресія з боку дівчат до відношенню до юнаків у багатьох випадках також пов'язана з бажанням привернути увагу, але вагомим є мотив самозахисту – 36% дівчат стверджують, що можуть завдати образи лише у відповідь. Для 20% дівчат агресивна поведінка по відношенню до юнаків є способом самовираження та демонстрації переваги над "слабкими" представниками чоловічої статі. Юнаки схильні не намагатися пояснити агресивну поведінку з боку дівчат, 65% юнаків не замислюються над цим питанням, 6% юнаків вважають, що це відбувається через надмірну емоційність дівчат та невміння себе контролювати.

Надзвичайної соціальної гостроти набула *проблема домашнього насильства* над жінками: 35-50% всіх жінок України, що знаходилися у лікарнях з тілесним ушкодженнями, були жертвами домашнього насильства, 30-40 % звернень до поліції пов'язані з домашнім насиллям, а кількість осіб, що подають заяви стосовно регулярного насильства у родині, неухильно зростає [2].

Прихильники егалітарних стосунків вважають, що сексуальне насилля виникає через спрямованість гендерного виховання на традиційні чоловічі ролі, більшість гвалтівників зростала в агресивному середовищі, обумовленого постійним приниженням жінки. Засвоєне з юнацьких років відчуття малоцінності жіночої статі, домінантності чоловіка визначає в майбутньому ставлення до подруги, дружини [3].

Соціальні норми (заборона на вільну емоційну поведінку, прагнення до влади та суперництва, досягнення успіху будь-якою ціною) та неувага до власного здоров'я викликають специфічні проблеми, з якими зустрічаються чоловіки у процесі життєдіяльності. Стресові ситуації складніше переносити чоловікам, про що свідчить *смертність чоловічого населення*, особливо у віці 28-46 років. Саме у цьому віковому параметрі вона перевищує жіночу у 4 рази. Чоловіки передчасно помирають від зловживання алкоголем, травм, нещасних випадків, професійних хвороб. Середня тривалість життя чоловіків становить 62,2 роки, що на 10-12 років менше за середню тривалість життя жінок; більше 40% юнаків не мають шансів досягти пенсійного віку, країна втрачає чоловічий трудовий ресурс; безробіття серед чоловіків зростає швидше, ніж серед жінок [5].

Поширеним є невміння батьків здійснювати виховні функції й догляд, за дітьми, особливо маленькими. Після розлучення до 97 % дітей залишається з матерями, а з батьком – лише у випадку відмови матері, позбавлення її батьківських прав [5].

Усі дослідження пенсійного реформування на основі гендерного підходу умовно можуть бути розподілені на два напрями. В контексті першого – обґрунтовується необхідність реформування пенсійних систем з урахуванням внеску жінок до економічного розвитку у вигляді неоплачуваної домашньої праці, а іншого – аналізуються гендерні невідповідності пенсійних систем і пошук шляхів їхнього вдосконалення з огляду на різні гендерні ролі чоловіків і жінок. [1]

Отже, кожна з цих категорій мають свої особливості, тому і програми для надання їм гендерно-чутливих послуг теж потребують індивідуального підходу. Проведені дослідження показали, що з молоддю і дорослими людьми краще працюють у сфері надання гендерно-чутливих послуг, а люди похилого віку залишаються маловивченою категорією. Як наслідок вони є молозахищеними у своїх гендерних правах.

Список використаних джерел:

1. Doring D., Hauser R., Rolf G., Tibitanzl F. OldAge Security for Women in the Twelve EC Countries. // Journal of European Social Policy. – 1994. – Vol. 4(1): 1–18.; Luckhas L., Ward S. Equal Pension Rights for Men and Women: A Realistic Perspective. // Journal of European Social Policy. – 1997. – Vol. 7(3): 237–253.
2. Гендерний портрет України: общество должно измениться к лучшему. *Украина – Евросоюз в деталях*. №2 (5), июнь 2010. С. 6-7.
3. Говорун Т. В., Кікінеджи О. М. Гендерна психологія. навч. посіб. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 308 с.
4. Кон, И. С. Социология личности. Москва : Политиздат, 1976. 383 с.
5. Круглий стіл на тему «Становище чоловіків в Україні» 19 лютого 2009 року Київ: «К.І.С.», 2009. 64с.

Науковий керівник: к. пед. н. Байдюк Н. В.

А. М. Тищенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПРИЧИНИ ВХОДЖЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО НЕФОРМАЛЬНИХ СУБКУЛЬТУР ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Актуальність поширення неформальних субкультур в Україні визначається низкою соціальних, психологічних і культурних чинників. Причиною створення неформальних об'єднань перша за все виступають вікові особливості. Адже саме у цьому віці з'являється прагнення до самостійності, автономізації, певної відповідальності, пошуку самореалізації, але часто відбуваються зміни у поведінці особистості : зухвалість, нетерпимість, образливість, неадекватна самооцінка [1]. Актуальність розробки проблеми підліткової субкультури та особливостей соціалізації підлітків є важливим завданням для соціально-педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень. Проблема підліткових субкультур є об'єктом дослідження багатьох наук зокрема, філософії, психології, соціології, що говорить про її складність та багатоплановість. Сутність поняття «субкультура» досліджують Е. Гаджієва, Б. Іванов, С. Кулаков, З.Сикевич, Л. Туріщева, Ю.Василькова та ін. Поняття та проблеми неформальних груп (моделі поведінки, цінності, життєві пріоритети, стилі життя) досліджують А.Мудрик, С.Косарецька, Б.Майстрів, В.Розін, М.Гогоєва, В.Карп'як, В.Розин. Субкультура – є предметом дослідження Ш. Айзенштадта, Л.Мардахаєва, С.Фріс. Методи та напрями роботи з неформальними об'єднаннями розглядають М. Шакурова, О.Лісовець та ін. Проте соціально-педагогічний аспект цієї проблеми досі залишається не розкритим.

Мета дослідження полягає у вивченні причин входження підлітків до неформальних субкультур та особливостей їх соціалізації.